

VI.

Znači li sve to, što je dosad rečeno, da se hrvatsko seljaštvo potpuno odriče zapadno-evropske civilizacije? Nema sumnje, da je zapadno-evropska civilizacija, što se tiče tehnike, nadmašila svaku drugu civilizaciju, koja nam je dosada poznata. Međutim je izvan sumnje i to, da je taj tehnički napredak postignut samo eksploatacijom milijuna radnog naroda i da se je tim tehničkim napredcima koristio samo relativno vrlo mali broj ljudstva; s druge su opet strane neke ideologije, koje je razvijalo zapadno-evropsko građanstvo, išle za tim, da u ime te civilizacije drže u podčinjenosti sve one, koji su najmanje koristi imali od zapadno-evropske civilizacije, da drže u podčinjenosti seljaštvo i radništvo.

Hrvatsko seljaštvo nije protiv tehničkog napretka zapadno-evropske civilizacije, jer se želi koristiti tehničkim izumima te civilizacije, da bi unaprijedilo svoje gospodarstvo. To seljaštvo teži za istim stepenom higijene, udobnosti i znanja, koji je postignut u gradovima zapadne Evrope (zato Rudolf Herceg i definira kulturu kao težnju za »olakšanjem, poljepšanjem i poboljšanjem života«). Međutim ono je protiv nekih društvenih shvaćanja, koja zapadno-evropska civilizacija sobom donosi. Hrvatsko seljaštvo želi da spoji tehnički napredak zapadno-evropske civilizacije sa svojom autohtonom duhovnom kulturom, a ta je odlučno protiv oštih društvenih razlika i protiv ekonomskog i političkog iskorišćivanja; protiv vlasti, privilegija i terora nezatne manjine nad ogromnom većinom radnog i stvaralačkog ljudstva.